

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Marie Součkové v právní věci **žalobce: M. K.,** zastoupeného Mgr. Alexandrem Vaškevičem, advokátem se sídlem Plzeň, Františkánská 7, proti **žalovanému Ministerstvu vnitra, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3,** o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě, č. j. 24 Az 2117/2003 - 19 ze dne 7. 4. 2004,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Včas podanou kasační stížností napadl žalobce (dále jen „stěžovatel“) nadepsaný rozsudek Krajského soudu v Ostravě, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalovaného č. j. OAM-4505/VL-10-16-TZ-2003 ze dne 22. 9. 2003. Tímto rozhodnutím byla žádost stěžovatele o udělení azylu podle § 16 odst. 1 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (azylový zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 325/1999 Sb.“) zamítnuta jako zjevně nedůvodná, neboť stěžovatel přišel ze státu, který Česká republika považuje

za třetí bezpečnou zemi. Soud dospěl k závěru, že žaloba nebyla důvodná. Měl za prokázané, že stěžovatel přišel do České republiky z Polska, neboť ze své země původu cestoval do České republiky přes Polsko, tato cesta trvala asi 12 hodin a stěžovatel se zdržel jak na ukrajinsko-polské, tak polsko-české hranici. Nic mu tedy podle soudu nebránilo požádat o azyl na území Polska, které je třeba považovat za třetí bezpečnou zemi ve smyslu § 2 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb. Soud zdůraznil, že není v moci azylového práva uspokojit přání jednotlivce žít ve státě, který si vybere, aniž by využil možnosti obrátit se o pomoc v prvním státě, kde se mu tato možnost naskytne. Azylové právo je založeno na principu, že cizinec pronásledovaný za uplatňování politických práv a svobod ve své zemi má o azyl požádat vždy v první zemi, v níž má reálnou šanci tento statut obdržet nejdříve, a v níž budou garantována jeho základní práva a svobody. Nad rámec toho krajský soud upozornil, že stěžovatelova žádost o azyl byla podána z důvodu potíží se soukromými osobami a potřeby legalizovat pobyt na území České republiky, a jako taková je z hlediska § 12 až § 14 zákona č. 325/1999 Sb. zjevně nedůvodná. Z uvedených důvodů krajský soud v souladu s § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), žalobu jako nedůvodnou zamítl.

V podané kasační stížnosti stěžovatel napadá rozsudek krajského soudu v celém rozsahu z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. Naplnění důvodu podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. spatřuje v nesprávném posouzení právní otázky soudem, a sice zda je možno na jeho případ vztáhnout § 16 odst. 1 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb. Stěžovatel se ve své domovské zemi dostal do potíží pro své jiné náboženské vyznání, kdy byl napadán otcem, který jej nutil, aby se stal členem sekty, jejímž členem byl on sám. Otec stěžovatele napadl a vyhrožoval mu. Stěžovatel sice uznává, že takové jednání není důvodem pro udělení azylu, avšak dodává, že státní orgány domovského státu mu nebyly schopny poskytnout dostatečnou ochranu. To lze podle něj považovat za jistý druh persekuce prováděné státním aparátem. Pronásledování ve formě neposkytnutí ochrany před trestněprávním jednáním jiných osob lze podřadit pod § 12 písm. b) zákona č. 325/1999 Sb., neboť stěžovatel je jiné víry, než jeho otec, a pro tuto odlišnost je pronásledován, což domovský stát toleruje. Stěžovatel dále uvedl, že v Polsku neměl reálnou možnost požádat o azyl. Kdyby tak učinil na hranicích při vstupu, vůbec by nebyl na území Polska vpuštěn, při zastávce na benzínové stanici nebyla možnost žádost o azyl reálně podat a při výstupu z Polska do České republiky proběhlo odbavení velmi neformálně. Z toho dovozuje, že měl skutečnou možnost požádat o azyl až na území České republiky. Naplnění důvodu podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. stěžovatel spatřuje v tom, že žalovaný nedostatečným způsobem provedl dokazování, a na základě takto zjištěného stavu nebylo možno ve správním řízení o udělení azylu spravedlivě rozhodnout. Žalovaný podle stěžovatele nerespektoval jeho situaci, že jako účastník azylového řízení má jen velmi omezené možnosti pro zajištění důkazů o perzekuci v domovské zemi, když krajský soud tuto skutečnost nechal zcela bez povšimnutí. Naplnění důvodu podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. spatřuje stěžovatel v tom, že soud nesprávným způsobem posoudil právní otázku, zda správní řízení netrpělo procesní vadou. Stěžovatel je přesvědčen, že i v případě, kdy neuvedl konkrétní skutkové důvody pro svá tvrzení o porušení procesních pravidel, měl krajský soud přezkoumat správní rozhodnutí a řízení z hlediska dodržení procesních předpisů. Žalovaný se měl porušení procesních pravidel dopustit minimálně tím, že nedostatečným způsobem provedl dokazování ve věci. Shledává rovněž rozpor rozhodnutí s § 47 odst. 3 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“). Stěžovatel nesouhlasí ani se způsobem, jakým se soud vypořádal s tvrzením žalovaného o neexistenci překážek vycestování. Soud podle něj přehlíží, že stěžovatel nepovažuje svůj návrat do domovské země vzhledem k chybějící ochraně ze strany policie za bezpečný. Na Ukrajině mu hrozí nebezpečí

mučení, nelidského a ponižujícího zacházení. Po zjištění státních orgánů, že požádal v České republice o azyl, bude stěžovatel podroben persekuci, resp. administrativní šikaně ze strany milice a dalších státních orgánů, přičemž v této souvislosti odkázal na Zprávu MZV USA o dodržování lidských práv za rok 2002. Stěžovatel se tedy domnívá, že splňuje zákonné podmínky pro přiznání překážek vycestování, kterými se žalovaný ani soud v odůvodnění svých rozhodnutí nezabývaly. S ohledem na uvedené důvody stěžovatel navrhl Nejvyššímu správnímu soudu, aby kasační stížností napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. Zároveň požádal o přiznání odkladného účinku jeho kasační stížnosti, neboť potřebuje být nadále přítomen v České republice, aby mohl uplatňovat svá procesní práva u soudu.

Ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatel přijel do České republiky autobusem z Ukrajiny přes Polsko. Přejezd Polska trval asi 12 hodin, stěžovatel se během něj setkal s polskými pohraničníky podle svých slov jen na hranicích. Během cesty měli v Polsku jednu zastávku, a to na čerpací stanici, kdy stěžovatel vystoupil z autobusu a občerstvil se. O možnosti požádat o azyl v Polsku podle svých slov nevěděl. I když se domnívá, že mu v tom nic nebránilo, neučinil by tak, protože chtěl o azyl požádat v České republice. V Polsku mu nikdo nebránil svobodně se pohybovat. O azyl v České republice požádal až v okamžiku, kdy mu bylo uděleno správní vyhoštění.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek Krajského soudu v Ostravě v rozsahu důvodů uvedených v kasační stížnosti, avšak shledal, že kasační stížnost není důvodná.

Podle zjištění Nejvyššího správního soudu v daném případě byly dány důvody pro zamítnutí žádosti stěžovatele jako nedůvodné z důvodu uvedeného v § 16 odst. 1 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb. Ve správním řízení bylo dostatečným způsobem zjištěno, že stěžovatel přišel z Polska, tedy ze státu, který lze považovat za třetí bezpečnou zemi ve smyslu § 2 odst. 2 cit. zákona, a naopak nebylo prokázáno, že v jeho případě Polska za takovou zemi považovat nelze. Pokud jde o námitku, že stěžovatel územím třetí bezpečné země pouze projížděl, odkazuje Nejvyšší správní soud na svou konstantní judikaturu vztahující se k právní úpravě azylového řízení před novelou zákona č. 325/1999 Sb. provedenou zákonem č. 2/2002 Sb. Z ní vyplývá, že cizinec má o azyl požádat v třetí bezpečné zemi, jíž při cestě do České republiky byť jen projížděl, nebyl-li fyzicky omezen v možnosti zde o azyl požádat, neboť právo na azyl není právem na výběr země, kde by žadatel o azyl chtěl žít (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 5 Azs 17/2003 - 45 ze dne 23. 10. 2003). Azylové řízení je do značné míry založeno na principu, že cizinec pronásledovaný za uplatňování politických práv a svobod ve své vlastní zemi má o azyl požádat vždy již v první zemi, v níž má reálnou příležitost tento status obdržet nejdříve a v níž budou garantována jeho základní práva a svobody tak, jak to ostatně správně uvádí ve svém rozhodnutí i krajský soud. Stěžovatel tedy měl i za účinnosti původního znění zákona č. 325/1999 Sb. o azyl požádat v třetí bezpečné zemi, jíž projížděl při cestě do České republiky a v níž nebyl fyzicky omezen v možnosti o azyl požádat. Tento princip platí po změně dikce § 2 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb. provedené zákonem č. 2/2002 Sb. tím spíše. Závěr o tom, že Polsko je třetí bezpečná země ve smyslu cit. ustanovení a že stěžovatel měl při jejím průjezdu příležitost o azyl požádat, má oporu ve správním spise, mj. i v tvrzení stěžovatele ve správním řízení. Na tom nic nemění ani argumentace stěžovatele uvedená v kasační stížnosti – o azyl totiž mohl požádat nejen na ukrajinsko-polské hranici, nýbrž též na polsko-české hranici. Stěžovatel ve správním řízení potvrdil, že mu nic nebránilo, aby v Polsku požádal o azyl, že mu nikdo nebránil svobodně

se v Polsku pohybovat a že neměl žádné problémy s tamními státními orgány. Rovněž skutečnost, že v místech, kde autobus v Polsku zastavil za účelem občerstvení, se nenacházel žádný správní orgán, jež by byl připravený přijmout stěžovatelovu žádost o azyl, není z hlediska posouzení aplikace § 16 odst. 1 písm. e) ve spojení s § 2 odst. 2 cit. zákona relevantní; hodlá-li cizinec požádat v jiné zemi o azyl, musí být připraven překonat jisté překážky. Stěžovateli nic nebránilo v době přestávky kontaktovat relevantní polské státní orgány, a to i když se zrovna v místě přestávky na cestě Polskem v době jejího uskutečnění nenacházely. Nejvyšší správní soud tak shrnuje, že žalovaný správní orgán dospěl ke správnému závěru, že v daném případě jsou splněny podmínky pro aplikaci § 16 odst. 1 písm. e) cit. zákona. Jsou-li ve správním řízení splněny podmínky pro zamítnutí žádosti žadatele o azyl jako zjevně nedůvodné, protože tato osoba přišla ze třetí bezpečné země, pak je nerozhodné, jaké důvody vedou žadatele k žádosti o azyl, resp. zda by tyto důvody, nebyly by-li splněny podmínky aplikace § 16 odst. 1 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb., mohly být relevantní z pohledu § 12 cit. zákona. Proto jsou námitky stěžovatele obsažené v kasační stížnosti, jež se týkají persekuce v zemi původu, nedůvodné, resp. ani v případě jejich prokázání by nemohlo být prostřednictvím nich zpochybněno rozhodnutí přijaté žalovaným. Ostatně k některým z nich by Nejvyšší správní soud nemohl ani přihlédnout. Argument stěžovatele, že mu státní orgány na Ukrajině nejsou schopny poskytnout ochranu před trestným jednáním jeho otce, je poprvé použit až v kasační stížnosti. Ve správním řízení, ani v soudním řízení o žalobě stěžovatel skutečnosti, z nichž by bylo možno takové tvrzení byť nepřímo dovodit, neuvedl. K takto uplatněné námitce pak Nejvyšší správní soud podle § 109 odst. 4 s. ř. s. přihlížet nesmí.

Shledáno rovněž nebylo naplnění důvodu podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., konkrétně že žalovaný provedl dokazování nedostatečným způsobem. Tuto námitku stěžovatel dále nekonkretizuje, resp. uvádí pouze, že měl ve svém postavení omezené možnosti označit důkazy o své perzekuci. Podle Nejvyššího správního soudu je třeba mít za to, že hodlá-li žalovaný přijmout rozhodnutí podle § 16 odst. 1 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb., musí být jeho dokazování zaměřeno na prokázání skutečností rozhodných pro aplikaci cit. ustanovení a nikoliv např. na prokázání skutečností rozhodných podle § 12 cit. zákona. Z rozhodnutí žalovaného, jakož i ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že žalovaný si opatřil dostatečné důkazy ohledně toho, že podmínky pro zamítnutí žádosti stěžovatele o udělení azylu podle § 16 odst. 1 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb. jsou splněny. Ostatně stěžovatel sám ve správním řízení potvrdil, že v Polsku z autobusu vystoupil a že mu nic nebránilo v možnosti požádat o ochranu podle tamního azylového práva. Rovněž splnění druhé podmínky, tj. skutečnosti, že Polsko lze považovat za třetí bezpečnou zemi, je v rozhodnutí dostatečně odůvodněno, mj. i s využitím informací o azylovém právu v Polsku a s odkazem na zprávy ministerstev zahraničních věcí České republiky a USA. Za takových okolností nelze považovat uvedenou námitku za důvodnou, neboť Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že postavení stěžovatele ve správním řízení na jeho schopnost a možnost předložit důkazy rozhodné z hlediska aplikace cit. ustanovení vliv mít nemohlo.

Dále stěžovatel dovozuje existenci důvodu podání kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., neboť soud se podle jeho názoru řádně nevypořádal s otázkou, zda správní řízení netrpělo procesní vadou. Nejvyšší správní soud předně poukazuje, že námitka porušení § 47 odst. 3 správního řádu není v kasační stížnosti žádným způsobem blíže specifikována. Po zjištění, že v odůvodnění žalobou napadeného rozhodnutí je uvedeno, které skutečnosti byly podkladem rozhodnutí podle § 16 odst. 1 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb., jaké úvahy byly při hodnocení důkazů vedeny a na základě kterých právních předpisů bylo rozhodováno, neshledal soud tuto námitku stěžovatele důvodnou. Vzhledem k tomu, že žalovaný správní

orgán ve správním řízení provedl podle zjištění soudu dostatečným způsobem dokazování, jehož výsledky se promítly do odůvodnění správního rozhodnutí, není zřejmé, jakého pochybení se měl krajský soud dopustit, a proto Nejvyšším správním soudem nebyla shledána ani existence důvodu podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

K námitce nesprávného posouzení existence překážky vycestování Nejvyšší správní soud v souladu se svou dosavadní judikaturou uvádí, že v případě, kdy Ministerstvo vnitra rozhoduje o zamítnutí žádosti o udělení azylu jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 1 zákona č. 325/1999 Sb., je výrok o neexistenci překážek vycestování ve smyslu § 91 cit. zákona výrokem nadbytečným. Rozhodnutí o zamítnutí žádosti o udělení azylu jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 1 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb. nelze považovat za rozhodnutí o neudělení azylu ve smyslu § 28 tohoto zákona, neboť za takové lze považovat pouze rozhodnutí, kterým Ministerstvo vnitra rozhodne o neudělení azylu pro nesplnění podmínek uvedených v § 12, § 13 odst. 1 a 2 a § 14 téhož zákona po věcném posouzení důvodů tvrzených žadatelem o azyl. V rozhodnutí žalovaného výrok o existenci či neexistenci překážek vycestování obsažen správně není a krajský soud se touto otázkou správně nezabýval. Proto Nejvyšší správní soud námitce nesprávného posouzení existence překážky vycestování přisvědčit nemohl.

Nejvyšší správní soud s poukazem na výše uvedené tedy obdobně jako krajský soud dospěl k závěru, že žalobou napadené rozhodnutí bylo v souladu s § 16 odst. 1 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb., ve vlastním řízení pak nezjistil naplnění důvodů kasační stížnosti, a proto kasační stížnost dle ust. § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Vzhledem k rozhodnutí ve věci samé a rovněž s přihlédnutím k § 78b odst. 1 zákona č. 325/1999 Sb., podle něhož se cizinci, který předloží doklad o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku, udělí na žádost vízum za účelem strpění pobytu, nerozhodoval Nejvyšší správní soud samostatně o žádosti o přiznání odkladného účinku podané kasační stížnosti.

Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalovaný správní orgán měl ve věci úspěch, nevznikly mu však náklady řízení o kasační stížnosti přesahující rámec jeho běžné úřední činnosti. Soud mu proto náhradu nákladů řízení nepřiznal (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 23. března 2005

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu